

ФОРМУВАННЯ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ЦУКРОВОЇ ГАЛУЗІ

Юлія
Зборовська,
здобувач ДВНЗ
«Київський
національний
економічний
університет
ім. Вадима
Гетьмана»

КОРПОРАТИВНІ ФІНАНСИ

Цукрова промисловість в Україні є однією зі стратегічно важливих галузей у харчовій промисловості. Це також одна з найстаріших галузей в Україні. Понад 50% продукції підприємств – виробників цукру споживається населенням, інша частина є сировиною для окремих галузей цукрової промисловості. Довгий період часу цукор був продуктом, що експортувався до інших країн.

На сьогоднішній день ситуація у цукровій промисловості склалася надзвичайно складна. Скорочується кількість підприємств, що виробляють цукор. Таке становище викликане цілим рядом факторів, серед яких можна виділити: скорочення виробництва, відсутність підтримки держави, зниження конкурентоспроможності українського цукру на зовнішньому ринку, підвищення імпорту цукру-сирцю із-за кордону.

Для того, щоб відродити цукрову промисловість, необхідні значні інвестиції, велика частина яких має піти на перепрофілювання цукрових заводів.

Дослідженню цукрової промисловості приділялася значна увага ще на початку минулого століття. Серед авторів, що досліджували, та й досі досліджують цю галузь промисловості, багато вітчизняних та іноземних (зокрема російських) вчених, таких як К.Воблій, В.Ліпський, М.Паламарчук, А.Корчинський, В.Слюсар. До сучасних авторів, праці яких присвячені виробництву цукру, можна віднести В.Бондаря, В.Литвина та інших.

Мета статті: виявлення особливостей формування структури капіталу підприємств цукрової галузі з метою розроблення пропозицій щодо її оптимізації у майбутніх дослідженнях.

Для визначення перспектив розвитку господарюючого суб'єкта необхідно проаналізувати співвідношення джерел власних та позикових коштів.

Капітал кожного підприємства може бути представлений двома складовими – власними та позиковими коштами.

Власний капітал складається з двох складових: інвестованого капіталу (вкладеного власниками у підприємство) та накопиченого (створеного на

підприємстві, крім того, що був авансований власниками).

Позиковий капітал – це правові та господарські зобов'язання підприємства перед третіми особами. Величина позикових коштів характеризує можливе майбутнє вилучення коштів підприємства, пов'язане з раніше прийнятими зобов'язаннями [1, ст. 188].

Власний капітал – це частка активів (майна) підприємства, яка формується за рахунок внесків засновників та власних коштів суб'єктів господарювання.

Позиковий капітал – це кошти, які залучаються для фінансування господарської діяльності підприємства на принципах строковості, повернення та платності [2, ст. 228].

Залежно від ступеня строковості позикові кошти поділяються на довгострокові та короткострокові.

Довгострокові зобов'язання мають строк погашення більше одного року, короткострокові – до одного року

Для того, щоб виявити особливості структури капіталу на підприємствах цукрової галузі, нами проведено оцінку динаміки складу та структури джерел формування майна таких підприємств.

Об'єктом дослідження обрано 44 підприємства з 18 областей України, основним видом діяльності яких є виробництво цукру. Ці підприємства регулярно публікують звітність про свою діяльність у засобах масової інформації, зокрема в мережі Інтернет. Серед обраних підприємств 36 відкритих та 8 закритих акціонерних товариств. Величина статутного капіталу знаходиться в діапазоні від 38,7 тис. грн. до 29 250,0 тис. грн., джерела майна – від 2 275,0 тис. грн. до 124 919,9 тис. грн. (на початок 2004 року).

Першим етапом розглянемо особливості формування структури капіталу підприємств цукрової галузі у 2004 році.

На початок 2004 року кількість підприємств, статутний капітал яких був менший за 1 000 тис. грн., становила 9, або 20,5%; від 1 000 тис. грн. до 5 000 тис. грн. – 16 підприємств (36,4%); від 5 000 тис. грн. до 10 000 тис. грн. – 12 підприємств (27,3%); від 10 000 тис. грн. до 15 000 тис. грн. – 6 підприємств (13,6%); більше 15 000 тис. грн. – 1 підприємство (2,3%).

Частина підприємств, які ми досліджуємо, в результаті своєї діяльності отримує збитки. Власний капітал 6 підприємств (13,6%) має від'ємне значення. Частка власного капіталу в структурі фінансових ресурсів 19 підприємств (43,2%) менша половини, і така ж кількість підприємств у структурі капіталу має менше 50% залученого капіталу.

Залучений капітал 17 підприємств повністю складається з поточних зобов'язань. Незначну частку довгострокових зобов'язань у залученому капіталі (менше 1%) мають 6 підприємств, від 1% до 20% – 14 підприємств, від 20% до 50% – 5 підприємств, більше 50% – 2 підприємства.

Протягом 2004 року кількість підприємств, що мають від'ємну величину власного капіталу, збільшилась на 2 од. і на початок 2005 року становила 8 (18,2%). Кількість підприємств, частка власного капіталу яких у структурі джерел фінансових ресурсів менше 50 відсотків, збільшилась до 23 (52,3%), більше 50% – зменшилась до 13 (29,5%).

Кількість виробників цукру, залучений капітал яких повністю складається з поточних зобов'язань, зменшилась на 1 підприємство. Частку довгострокових зобов'язань, меншу 1%, мали в структурі позичкових коштів на початку 2005 року 8 підприємств, від 1% до

20% – 9 підприємств, від 20% до 50% – 8 підприємств, більше 50% – 3 підприємства.

Протягом 2005 року кількість підприємств, у яких власний капітал має від'ємну величину, не змінилась. Також не зазнали змін як кількість заводів, у яких більше 50% власного капіталу, так і тих, хто має більше половини залученого капіталу.

На початок 2006 року кількість підприємств, що не мали довгострокових зобов'язань, становила 15 од., підприємств, у яких частка довгострокових зобов'язань менша 1% – 6, від 1% до 20% – 9, від 20% до 50% – 11, більше 50% – 3 підприємства.

За 2006 рік кількість підприємств, відносна величина власного капіталу яких менша 50%, збільшилась і становила 59,1% (26 підприємств), більше 50% – зменшилась до 27,3% (12 підприємств). Кількість акціонерних товариств, власний капітал яких є від'ємним, зменшилась на 2 підприємства і становила 13,6% (6 підприємств).

На кінець 2006 року кількість підприємств, що не мали довгострокових зобов'язань, становила 14 од., підприємств, у яких частка довгострокових зобов'язань менша 1% – 5, від 1% до 20% – 13, від 20% до 50% – 10, більше 50% – 2 підприємства.

У 2007 році кількість підприємств, що отримують збитки, які не в змозі покрити власними коштами, становила 15,9% (7 підприємств), частка власного капіталу яких менша 50% – 27 підприємств (61,4%), більша 50% – 10 підприємств (22,7%).

Кількість виробників цукру, залучений капітал яких повністю складається з поточних зобов'язань, зменшилась на 1 підприємство і на кінець 2007 року становила 7 од. Частку довгострокових зобов'язань, меншу 1%, мали в структурі позичкових коштів 8 підприємств, від 1% до 20% – 12 підприємств, від 20% до 50% – 8 підприємств, більше 50% – 3 підприємства.

Дані щодо кількості підприємств цукрової галузі та відносної величини власного капіталу в структурі джерел їх майна наведено в табл. 1.

Інформація щодо кількості підприємств цукрової галузі та відносної величини довгострокових зобов'язань у сумі залученого капіталу наведена у табл. 2.

**Частка власного капіталу у структурі джерел
фінансових ресурсів підприємств цукрової галузі України**

Період (на початок року)	Частка власного капіталу					
	від'ємна		менше 50%		більше 50%	
	Кількість підприємств	Частка	Кількість підприємств	Частка	Кількість підприємств	Частка
2004	6	13,6	19	43,2	19	43,2
2005	8	18,2	23	52,3	13	29,5
2006	8	18,2	23	52,3	13	29,5
2007	6	13,6	26	59,1	12	27,3
2008	7	15,9	27	61,4	10	22,7

Таблиця 2

**Частка довгострокових зобов'язань у структурі
позикового капіталу підприємств цукрової галузі України**

Період	Частка довгострокових зобов'язань									
	0%		від 0% до 1%		від 1% до 20%		від 20% до 50%		більше 50%	
	Кількість підприємств	Частка	Кількість підприємств	Частка	Кількість підприємств	Частка	Кількість підприємств	Частка	Кількість підприємств	Частка
2004	17	38,6	6	13,6	14	31,8	5	11,4	2	4,5
2005	16	36,4	8	18,2	9	20,5	8	18,2	3	6,8
2006	15	34,1	6	13,6	9	20,5	11	25,0	3	6,8
2007	14	31,8	5	11,4	13	29,5	10	22,7	2	4,5
2008	13	29,5	8	18,2	12	27,3	8	18,2	3	6,8

Отже, за період з 2004 по 2007 роки кількість підприємств, відносна величина власного капіталу яких більше 50%, становила 22,7%, що на 20% менше порівняно з 2004 роком. Це означає, що лише п'ята частина підприємств цукрової галузі має досить високий ступінь незалежності від зовнішніх інвесторів та кредиторів. Кількість підприємств, залежність яких очевидна, зросла і на кінець 2007 року становила 77,3%. До числа таких підприємств увійшли ті виробники цукру, що в результаті своєї діяльності отримують збитки, які значно перевищують суми їх власного капіталу і які доводиться покривати за рахунок залучених коштів.

Розглянувши складові залученого капіталу підприємств, що досліджуються, бачимо, що кількість підприємств, у яких немає довгострокових зобов'язань, поступово зменшилась та на кінець 2007 року становила 29,5%, що на 9,1% менше порівняно з початком 2004 року. В свою чергу, збільшилась частка підприємств, які мають незначні довгострокові зобов'язання, менше 1%

залучених коштів. На кінець 2007 року вона становила 18,2% і це на 4,6% більше порівняно з 2004 роком. На 4,5% зменшилась кількість підприємств, довгострокові зобов'язання яких становлять від 1% до 20% та на кінець 2007 року становила 27,3%. Протягом 2004 – 2007 років спостерігається збільшення кількості підприємств, питома вага довгострокових зобов'язань яких становить від 20% до 50%.

Частка підприємств, у яких питома вага довгострокових зобов'язань більша половини позикового капіталу, протягом 2004 – 2007 років була незначною (4,5% – 6,8%). Це свідчить про те, що переважна більшість виробників цукру (більше 90%) має значні поточні зобов'язання, і лише 4% – 7% цукрових заводів для забезпечення своєї діяльності залучає довгострокові кредити, частка яких у позиковому капіталі більша 50%.

До основних показників, що характеризують структуру капіталу, відносять коефіцієнт незалежності, коефіцієнт фінансової стійкості, коефіцієнт фінансування. Ці показники

мають встановлені нормативні значення [3, с 235].

Коефіцієнт незалежності визначається за формулою:

$$K_H = \frac{BK}{\sum K},$$

де BK – власний капітал, $\sum K$ – загальний капітал (валюта балансу).

Цей коефіцієнт характеризує частку коштів, вкладених власниками в загальну вартість майна підприємства. Теоретично вважається, що якщо коефіцієнт незалежності більший або дорівнює 50%, то ризик кредиторів мінімальний. Таке положення не може розглядатися як загальне правило. Воно потребує уточнення і врахування специфіки діяльності підприємства, його галузевої незалежності та впливу інших факторів.

Коефіцієнт фінансової стійкості:

$$K_{\text{фс}} = \frac{BK + \text{ДПК}}{\sum K},$$

де ДПК – довгострокові позикові кошти.

Значення коефіцієнта відображує частку довгострокових пасивів у складі сукупного капіталу, тобто тих джерел фінансування, які підприємство може використовувати у своїй діяльності тривалий час.

Коефіцієнт фінансування:

$$K_{\text{ф}} = \frac{BK}{\text{ПК}},$$

де ПК – позиковий капітал.

Цей коефіцієнт показує, яка частина діяльності підприємства фінансується за рахунок власних, а яка – за рахунок позикових коштів. Ситуація, за якої величина коефіцієнта фінансування менша за одиницю (більша частка майна підприємства сформована за рахунок позикових коштів), може свідчити про загрозу платоспроможності і перешкоджати отриманню кредитів.

Однак слід зазначити, що рекомендовані значення показника недоцільно застосовувати до усіх підприємств. Висновки щодо допустимого для підприємства співвідношення власного та позикового капіталу необхідно робити з урахуванням інших характеристик його діяльності. Рекомендують-

ся разом з коефіцієнтом фінансування використовувати інформацію про швидкість оборотності активів, рівень постійних витрат, попит на продукцію, налагодження каналів постачання і збуту.

Підприємства, діяльність яких характеризується високою оборотністю коштів, зберігатимуть достатньо високу фінансову стійкість навіть тоді, коли частка власного капіталу в структурі джерел майна буде меншою половини. Водночас у капіталомістких підприємств з тривалим періодом обороту коштів, що мають значну частку необоротних активів, частка позикових коштів, яка становить 40% - 50%, може бути небезпечною для фінансової стабільності.

Існує правило: кредитори (постачальники, інші контрагенти) віддають перевагу підприємствам з високою часткою власного капіталу, з більшою фінансовою автономністю, оскільки таке підприємство з більшою ймовірністю може погасити борги за рахунок власних коштів. Власники ж підприємства (акціонери, інвестори тощо) віддають перевагу розумному зростанню в динаміці частки позикових коштів [4, с.409].

Щоб охарактеризувати структуру капіталу підприємств цукрової галузі, які обрано для дослідження, розраховано коефіцієнт незалежності, коефіцієнт фінансової стійкості та коефіцієнт фінансування за даними балансу за 2004 – 2007 роки.

Узагальнені результати внесено до таблиць 3 - 7.

За даними з таблиці 3, на початок 2004 року спостерігається така ситуація: 47,8% підприємств (21) мають коефіцієнт незалежності $K_H \geq 0,5$. Коефіцієнт фінансової стійкості $K_{\text{фс}} \geq 1$ має лише 1 підприємство (2,3% від загальної кількості підприємств, що досліджуються), коефіцієнт фінансування $K_{\text{ф}} \geq 1$ – 19 підприємств (43,1%).

На початок 2005 року коефіцієнт незалежності $K_H \geq 0,5$ виявився лише у 16 підприємств (36,4%), що на 11,4% менше порівняно з попереднім періодом. Підприємств, у яких коефіцієнт фінансової стійкості $K_{\text{фс}} \geq 1$, на початку 2005 року не виявилось. Кількість цукровиробників, у яких коефіцієнт фінансування $K_{\text{ф}} \geq 1$, зменшилась і становила 29,6% (13 заводів) (табл. 4).

Таблиця 3

**Коефіцієнти незалежності, фінансової стійкості, фінансування
на підприємствах цукрової галузі України на початок 2004 року**

Значення коефіцієнта	Коефіцієнт незалежності, K_H		Коефіцієнт фінансової стійкості, K_{FC}		Коефіцієнт фінансування, K_F	
	Кількість підприємств, од.	Частка підприємств у загальній кількості, %	Кількість підприємств, од.	Частка підприємств у загальній кількості, %	Кількість підприємств, од.	Частка підприємств у загальній кількості, %
$K > 0$	6	13,6	4	9,1	6	13,6
$K = 0$	2	4,6	2	4,6	1	2,3
$0 < K < 0,5$	15	34,1	13	29,5	9	20,5
$0,5 \leq K < 1$	20	45,5	24	54,6	9	20,5
$K \geq 1$	1	2,3	1	2,3	19	43,1

Таблиця 4

**Коефіцієнти незалежності, фінансової стійкості, фінансування
на підприємствах цукрової галузі України на початок 2005 року**

Значення коефіцієнта	Коефіцієнт незалежності, K_H		Коефіцієнт фінансової стійкості, K_{FC}		Коефіцієнт фінансування, K_F	
	Кількість підприємств, од.	Частка підприємств у загальній кількості, %	Кількість підприємств, од.	Частка підприємств у загальній кількості, %	Кількість підприємств, од.	Частка підприємств у загальній кількості, %
$K > 0$	6	13,6	4	9,1	6	13,6
$K = 0$	4	9,1	5	11,4	4	9,1
$0 < K < 0,5$	18	40,9	15	34,1	9	20,5
$0,5 \leq K < 1$	16	36,4	20	45,5	12	27,3
$K \geq 1$					13	29,6

Таблиця 5

**Коефіцієнти незалежності, фінансової стійкості, фінансування
на підприємствах цукрової галузі України на початок 2006 року**

Значення коефіцієнта	Коефіцієнт незалежності, K_H		Коефіцієнт фінансової стійкості, K_{FC}		Коефіцієнт фінансування, K_F	
	Кількість підприємств, од.	Частка підприємств у загальній кількості, %	Кількість підприємств, од.	Частка підприємств у загальній кількості, %	Кількість підприємств, од.	Частка підприємств у загальній кількості, %
$K > 0$	7	15,9	4	9,1	6	13,6
$K = 0$	3	6,8	3	6,8	4	9,1
$0 < K < 0,5$	18	40,9	17	38,6	13	29,6
$0,5 \leq K < 1$	16	36,4	20	45,5	7	15,9
$K \geq 1$					14	31,8

На початок 2006 року ситуація значних змін не зазнала. Кількість підприємств з коефіцієнтом незалежності $K_H \geq 0,5$ залишилася на тому ж рівні. Також не було підприємств, у

яких коефіцієнт фінансової стійкості $K_{FC} \geq 1$. Кількість підприємств, у яких коефіцієнт фінансування $K_F \geq 1$, становила 31,8% (14 підприємств) (табл. 5).

**Коефіцієнти незалежності, фінансової стійкості, фінансування
на підприємствах цукрової галузі України на початок 2007 року**

Значення коефіцієнта	Коефіцієнт незалежності, K_H		Коефіцієнт фінансової стійкості, K_{FC}		Коефіцієнт фінансування, K_F	
	Кількість підприємств, од.	Частка підприємств у загальній кількості, %	Кількість підприємств, од.	Частка підприємств у загальній кількості, %	Кількість підприємств, од.	Частка підприємств у загальній кількості, %
$K > 0$	6	13,6	2	4,6	6	13,6
$K = 0$	3	6,8	2	4,6	2	4,6
$0 < K < 0,5$	22	50,0	21	47,3	17	38,6
$0,5 \leq K < 1$	13	29,6	19	43,18	7	15,9
$K \geq 1$					12	27,3

Протягом 2006 року коефіцієнт незалежності підприємств – виробників цукру зменшився. Через це значення $K_H \geq 0,5$ на початок 2007 року мали лише 13 підприємств (29,6%). Фінансово стійких підприємств знову не виявлено, а коефіцієнт фінансування $K_F \geq 1$ мали 12 заводів (23,3%), що на 4,5% менше порівняно з попереднім періодом (табл. 6).

Наприкінці 2007 року кількість підприємств, які мали коефіцієнт незалежності $K_H \geq 0,5$, становила 22,7% (10 заводів). Знову з'явилося 1 підприємство, у якого коефіцієнт фінансової стійкості $K_{FC} \geq 1$. Підприємств, у яких коефіцієнт фінансування $K_F \geq 1$, стало

менше на 0,6%. Їх стало 10 (22,7%) (табл. 7).

Узагальнивши отриману інформацію у таблицях 8 – 10, можемо спостерігати таку особливість: кількість підприємств, які мають коефіцієнт незалежності $K_H \geq 0,5$, поступово зменшується, $K_H < 0,5$ постійно збільшується. Якщо на початок 2004 року їх було приблизно порівну, то на кінець 2007 року кількість підприємств, у яких питома вага власного капіталу у структурі джерел фінансових ресурсів менше половини. Теоретично це може свідчити про те, що більше ніж 75% підприємств цукрової галузі не мають можливості погасити свої зобов'язання за рахунок власних коштів (табл. 8).

Таблиці 7-8

**Коефіцієнти незалежності, фінансової стійкості, фінансування
на підприємствах цукрової галузі України на початок 2008 року**

Значення коефіцієнта	Коефіцієнт незалежності, K_H		Коефіцієнт фінансової стійкості, K_{FC}		Коефіцієнт фінансування, K_F	
	Кількість підприємств, од.	Частка підприємств у загальній кількості, %	Кількість підприємств, од.	Частка підприємств у загальній кількості, %	Кількість підприємств, од.	Частка підприємств у загальній кількості, %
$K > 0$	6	13,6	3	6,8	6	13,6
$K = 0$	3	6,8	1	2,3	3	6,8
$0 < K < 0,5$	25	56,8	21	47,7	20	45,5
$0,5 \leq K < 1$	10	22,7	18	40,9	5	11,4
$K \geq 1$			1	2,3	10	22,7

**Коефіцієнт незалежності на підприємствах
цукрової галузі України за 2004 – 2007 роки**

Значення коефіцієнта	на початок 2004 року	на початок 2005 року	на початок 2006 року	на початок 2007 року	на початок 2008 року
$K < 0,5$	23	28	28	31	34
$K \geq 0,5$	21	16	16	13	10

Що стосується даних про коефіцієнт фінансової стійкості на підприємствах цукрової галузі (Табл.9), можна зробити висновок, що серед досліджуваних підприємств майже немає фінансово стійких, тих, які у складі свого сукупного капіталу мають джерела фінансування, що можуть використовуватися тривалий час.

Дані табл. 10 свідчать про те, що кількість підприємств, у яких коефіцієнт фінансування $K_{\phi} \geq 1$, у період з 2004 до 2007 року зменшилась. На кінець періоду який ми досліджуємо, лише 10 підприємств фінансують свою діяльність за рахунок власних коштів.

Таблиця 9

Коефіцієнт фінансової стійкості на підприємствах цукрової галузі України за 2004 – 2007 роки

Значення коефіцієнта	на початок 2004 року	на початок 2005 року	на початок 2006 року	на початок 2007 року	на початок 2008 року
$K < 1$	43	44	44	44	43
$K \geq 1$	1				1

Таблиця 10

Коефіцієнт фінансування на підприємствах цукрової галузі України за 2004 – 2007 роки

Значення коефіцієнта	на початок 2004 року	на початок 2005 року	на початок 2006 року	на початок 2007 року	на початок 2008 року
$K < 1$	25	31	30	32	34
$K \geq 1$	19	13	14	12	10

На кінець 2003 року фінансові ресурси досліджуваних підприємств знаходилися у діапазоні від 2 275,0 тис. грн. до 124 919,9 тис. грн., на кінець 2004 року – від 1 685,0 тис. грн. до 185 595,0 тис. грн., на кінець 2005 року – від 855,6 тис. грн. до 196 515,6 тис. грн., на кінець 2006 року – від 889,3 тис. грн. до 249 022,0 тис. грн., та на кінець 2007 року – від 1 195,1 тис. грн. до 314 407,9 тис. грн.

За 2004 – 2007 роки лише одне з досліджуваних підприємств зменшило свої фінансові ресурси в результаті постійних збитків, які не змогло покрити за рахунок власного капіталу. Решта підприємств, навіть ті що постійно мали непокритий збиток, винайшли можливість збільшити свій капітал, залучаючи як власні, так і позикові кошти. 31 підприємство зменшило частку власного капіталу у структурі джерел майна, одне з яких більше ніж на 100 відсотків, відповідно збільшивши питому вагу позикових коштів. Така ситуація була викликана зменшенням прибутків підприємств цукрової галузі, залученням довгострокових та короткострокових, збільшенням поточної заборгованості таких підприємств.

Проаналізувавши зміну абсолютної величини власного капіталу на підприємствах, що виробляють цукор, спостерігаємо таку картину: сума власного капіталу 25 підприємств на кінець 2007 року збільшилася порівняно з початком 2004 року, що свідчить про наявність нерозподіленого прибутку на цих підприємствах.

Збільшення суми позикових коштів протягом 2004 – 2007 років характерне для 41 підприємства цукрової галузі, і лише 3 заводи зменшили свої зобов'язання. З одного боку, це стало результатом ситуації, яка склалася на кредитному ринку протягом останніх років, ще до настання фінансової кризи. Кредити були доступними та недорогими, що дало можливість підприємствам України, в тому числі і цукровиробникам залучати додаткові фінансові ресурси. З іншого боку, значно зросла загальна сума поточних зобов'язань підприємств цукрової галузі.

ВИСНОВКИ

Отже, до особливостей формування структури капіталу на підприємствах цукрової галузі України можна віднести:

- зменшення частки власного капіталу у структурі джерел майна;

- збільшення питомої ваги поточних зобов'язань у структурі позикового капіталу;

- значне збільшення суми позикових коштів.

Ситуація склалася така, що різке підвищення частки залучених коштів у структурі капіталу вітчизняних підприємств цукрової галузі може призвести до втрати ними фінансової рівноваги, зниження платоспроможності, що в свою чергу призводить до збільшення боргів підприємства.

На економічні процеси в Україні значно вплинула світова фінансова криза, яка розпочалася у 2007 році. Її негативного впливу зазнали усі галузі економіки, в тому числі і цукрова. Спад економічних показників поки ще триває, тому загроза занепаду цукрової галузі України є очевидною.

Шляхи виходу вітчизняних виробників цукру із кризового стану є напрямами майбутніх наукових досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білик М.Д., Павловська О.В., Притуляк Н.М., Невмержицька Н.Ю. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2005. – 592 с.

2. Фінансовий менеджмент: Підручник / Кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А.М.Поддєрьогін. – К.: КНЕУ, 2005. – 536 с.

3. Економічний аналіз: Навч. посібник / М.А.Болух, В.З.Бурчевський, М.І.Горбаток; за ред. акад. НАНУ, проф. М.Г.Чумаченка. – К.: КНЕУ, 2001. – 540 с.

4. Фінансовий менеджмент: Навчальний посібник: / За ред. проф. Г.Г.Кірейцева. – Київ: ЦУЛ, 2002. – 496 с.